

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGET

Kommissionens forslag til EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter, COM(2013) 620 final

Resume

Forordningens overordnede formål er at forebygge, minimere og afbøde skadevirkningerne på biodiversitet og økosystemtjenester, som følge af introduktion og spredning, såvel tilsigtet som utilsigtet, af ikke hjemmehørende invasive arter.

Iflg. forordningen skal der opstilles og ajourføres en liste over ikke hjemmehørende invasive arter, som er problematiske på EU-plan. Forordningen opstiller, med visse undtagelser, forbud mod at indføre, transportere, sælge, dyrke, holde, anvende, udslippe og udsætte, mm. disse mest problematiske ikke hjemmehørende invasive arter. Medlemsstaterne skal gennemføre en analyse af spredningsveje for fremmede ikke hjemmehørende invasive arter på deres område og udarbejde en handlingsplan for de prioriterede spredningsveje. Medlemsstaterne skal ligeledes indføre et overvågningssystem samt grænsekontroller ved Unionens grænser, for arter der er problematiske på EU niveau. Hvis medlemsstaterne opdager, at en ikke hjemmehørende invasiv art, der er problematisk på EU niveau, er kommet ind i EU, skal medlemsstaten øjeblikkeligt underrette EU og sørge for at forhindre arten i at sprede sig. Hvis der allerede er ikke hjemmehørende invasive arter i medlemsstaten, som er problematiske på EU niveau, skal medlemsstaten indføre foranstaltninger til at udrydde disse arter.

For Danmark vil en gennemførelse af forslaget medføre lovgivningsmæssige ændringer. Forordningen har til formål at hindre spredning af problematiske ikke hjemmehørende invasive arter, og det vurderes, at forslaget vil påvirke miljøbeskyttelsesniveauet i Danmark positivt.

De samfundsøkonomiske, erhvervsøkonomiske og statsfinansielle konsekvenser kræver nærmere udredning.

1. Status

Kommissionen sendte den 9. september 2013 ovennævnte forslag til Rådet. Forslaget har hjemmel i TEUF artikel 192, og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294

Europa Parlamentet har endnu ikke behandlet forslaget.

Det litauiske formandskab har oplyst, at man planlægger en orienterende politisk debat på rådsmødet (miljø) december 2013.

2. Formål og indhold

Forordningens overordnede formål er at forebygge, minimere og afbøde skadevirkningerne på biodiversitet og økosystemtjenester, som følge af introduktion og spredning, såvel tilsigtet som utilsigtet, af ikke hjemmehørende invasive arter. Forordningen opstiller krav til en forebyggende indsats, til tidlig opdagelse og hurtig udryddelse af nye ikkehjemmehørende invasive arter samt håndtering af ikke hjemmehørende invasive arter, som allerede er vidt udbredte i medlemsstaten.

Forebyggende indsats

Forordningen opstiller, med visse undtagelser, forbud mod at indføre, transportere, sælge, dyrke, holde, anvende, udslippe og udsætte, mm. de ikke hjemmehørende invasive arter, der er mest problematiske på EU-plan.

De mest problematiske ikke hjemmehørende invasive arter på EU-plan fastlægges ved udarbejdelse af en liste på baggrund af a) videnskabelige data, b) om de er i stand til at etablere en levedygtig population og sprede sig i miljøet, og c) om en indsats på EU-plan er påkrævet for at forhindre arten i at etablere og sprede sig ud fra en risikovurdering.

Listen vil maks. indeholde 50 arter. Kommissionen optager ikke hjemmehørende invasive arter på listen ved brug af gennemførelsesretsakter.

Medlemsstaterne kan dog give en tilladelse til forskning og ex-situ bevaring af ikke hjemmehørende invasive arter, hvis syv betingelser er opfyldt, herunder at arterne holdes og håndteres i lukkede anlæg, at transporten af de ikke hjemmehørende invasive arter sker under forhold, som udelukker, at den ikke hjemmehørende invasive art kan undslippe og hvis risikoen for flugt, spredning eller fjernelse håndteres effektivt.

Medlemsstaten skal gennemføre en analyse af spredningsveje for utilsigtet introduktion og spredningsveje af ikke hjemmehørende invasive arter på deres område og klarlægge de spredningsveje, som kræver prioriterede foranstaltninger pga. mængden af arter eller på grund af de skader, som forårsages, hvis arten indføres i Unionen via disse spredningsveje, senest 18 måneder efter forordningens ikrafttrædelse.

Medlemsstaten skal gennemføre en handlingsplan for de prioriterede spredningsveje, med en tidsplan, beskrivelse af de foranstaltninger der skal træffes for at håndtere de prioriterede spredningsveje og for at forhindre utilsigtet introduktion og spredning af ikke hjemmehørende invasive arter i Unionen.

Tidlig opdagelse og udryddelse

Medlemsstater skal have indført et offentligt overvågningssystem, som indsamler og registrerer oplysninger om forekomsten i miljøet af ikke hjemmehørende invasive arter. Overvågningssystemet skal omfatte nye og allerede etablerede ikke hjemmehørende invasive arter, der er problematiske på EU-plan og være tilstrækkeligt dynamisk til hurtigt at opdage en ikke hjemmehørende invasiv art.

Medlemsstaterne skal have indført fuldt fungerende strukturer til gennemførelse af grænsekontroller ved Unionens grænser af dyr, planter og visse varer af ikke hjemmehørende invasive arter, der er problematiske på EU-plan.

Medlemsstaterne skal indføre et overvågningssystem for ikke hjemmehørende invasive arter, der er problematiske på EU niveau. Hvis medlemsstaterne opdager, at en ikke hjemmehørende invasiv art, der er problematisk på EU niveau, er kommet ind i EU, skal medlemsstaten øjeblikkeligt underrette Kommissionen og de øvrige medlemsstater, og sørge for at forhindre arten i at sprede sig. Medlemsstaterne er fritaget for forpligtelsen, hvis Kommissionen ved en gennemførselsretsakt, efter en konkret anmodning fra medlemsstaten, giver en fritagelse herfra da a) udryddelsen ikke er teknisk mulig, b) en cost-benefit analyse viser, at omkostningerne på lang sigt vil være usædvanligt høje og ikke stå i passende forhold til de fordele, som udryddelsen indebærer, c) der findes ingen udryddelsesmetoder, eller de tilgængelige udryddelsesmetoder har alvorlige negative konsekvenser for menneskers sundhed eller miljøet.

Håndtering af ikke hjemmehørende invasive arter, som allerede er vidt udbredte

Hvis der allerede er ikke hjemmehørende invasive arter i medlemsstaten, som er problematiske på EU niveau, skal medlemsstaten indføre foranstaltninger til at håndtere disse ikke hjemmehørende invasive arter.

3. Europa Parlamentets udtalelser

Europa Parlamentet har endnu ikke har udtalt sig.

4. Nærhedsprincippet

Kommissionens nærhedsvurdering

Kommissionen vurderer, at det er nødvendigt med en indsats på EU-plan, eftersom problemerne med ikke hjemmehørende invasive arter tager til og i sin natur er grænseoverskridende. I mangel på en indsats på EU-plan træffer medlemsstaterne foranstaltninger for at tackle problemet på nationalt plan. De investerer ressourcer og udfolder anstrengelser for at udrydde skadelige ikke hjemmehørende invasive arter, men disse anstrengelser kan undergraves af en manglende indsats i en nabomedlemsstat, hvor arten også forekommer. Der savnes derfor koordineret EU-indsats til at sikre, at medlemsstaterne, så snart ikke hjemmehørende invasive kommer ind i Unionen, træffer øjeblikkelige foranstaltninger til gavn for medlemsstater, som endnu ikke er berørt.

Derudover må beskyttelsen af det indre marked og varernes frie bevægelighed sikres. En koordineret tilgang vil sikre juridisk klarhed og lige konkurrencevilkår for de sektorer, som anvender eller handler med fremmede arter samtidig med, at man undgår en opsplitning af det indre marked på grund af forskellige begrænsninger for markedsføring af ikke hjemmehørende invasive arter mellem medlemsstaterne.

De nuværende bestræbelser er stærkt opsplittede og usammenhængende med store mangler i lovgivningen. Det fører til manglende effektivitet og løser ikke problemet med ikke hjemmehørende invasive arter. Der er behov for en blanding af EU-foranstaltninger og nationale, regionale og lokale foranstaltninger, i overensstemmelse med nærhedsprincippet. En sammenhængende tilgang på EU-plan vil gøre foranstaltningerne mere effektive.

Regeringens nærhedsvurdering

Da formålet med forslaget vedrører indsats overfor grænseoverskridende ikke hjemmehørende invasive arter, finder regeringen, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. konsekvenser for Danmark

Gældende dansk ret og forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser:

Gældende dansk ret

I dansk lovgivning er ikke hjemmehørende invasive arter særligt reguleret som følger:

I Danmark reguleres den bevidste introduktion af nye dyrearter til naturen af Naturbeskyttelseslovens § 31, stk.1 (lbkg nr. 85/2002), som fastslår at dyr, der ikke er naturligt forekommende i Danmark, ikke må udsættes i naturen uden miljøministerens tilladelse. Dette gælder både for landjorden, søterritoriet og fiskeriterritoriet.

For ikke-naturligt vildtvoksende planter gælder iflg. Naturbeskyttelseslovens § 31, stk.2, at miljøministeren kan træffe bestemmelser om, at disse kun må udplantes eller sås med særlig tilladelse. Reglen er ikke udmøntet i bekendtgørelser.

Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning (lbkg. nr. 735 af 14. juni 2013) regulerer fugle og pattedyr. Ifølge §12 i bekendtgørelse om udsætning af vildt, jagtmåder og jagtredskaber (bkg. nr 870/2007) må vildt ikke udsættes i naturen uden Naturstyrelsens tilladelse

Ifølge Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo (bkg. nr. 862 af 10. september 2009), kan kommunen i henhold til en endeligt vedtaget og offentliggjort indsatsplan pålægge ejere eller brugere af arealer, hvor der findes kæmpebjørneklo, at bekæmpe planten. Hvis indsatsplanens bestemmelser om bekæmpelse af kæmpebjørneklo ikke overholdes, kan kommunen påbyde den pågældende ejer eller bruger at foretage bekæmpelsen. Undladelse af at efterkomme et påbud straffes med bøde.

Bekendtgørelsen om hold af mårhund (bkg. Nr. 720 af 24. juni 2011) der anses som en ikke hjemmehørende invasiv art, fastsætter, at det ikke er tilladt at anskaffe sig en mårhund i Danmark. Alle danskere, der allerede har mårhunde i fangenskab, skal lade dyrene chipmærke og registrere.

Der er desuden et regelsæt i regi af Ministeriet for Fødevarer, landbrug og fiskeri bekendtgørelse nr. 610 af 19. juli 2002 om husning af mink og hegning af minkfarme, hvor der stilles specifikke krav til, hvordan hegnet omkring minkfarme skal se ud. Omdrejningspunktet i bekendtgørelsen er at sikre imod udslip.

Forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser

Med denne forordning vil Danmark skulle indføre et fuldstændigt forbud mod at indføre,

sælge, dyrke, transportere, anvende, bruge, udslippe osv. op til 50 ikke hjemmehørende invasive arter, der er problematiske på EU-plan.

Der vil komme til at gælde yderligere forpligtelser for udsætning i miljøet af ikke hjemmehørende invasive arter af EU-betydning, hurtig reaktion på nyligt etablerede nye ikke hjemmehørende invasive arter, som er problematiske på EU-plan, og forvaltning af vidt udbredte ikke hjemmehørende invasive arter, som er problematiske på EU-plan.

Forslagets økonomiske og erhvervsadministrative konsekvenser:

Kommissionen har udarbejdet en konsekvensvurdering af forslaget på EU-niveau, men ikke for den enkelte medlemsstat. Konsekvensvurderingens udgangspunkt er, at ikke hjemmehørende invasive arter allerede koster 10,7 mia. kr. (1,433 mia. euro) årligt på EU-niveau, og omkostningerne stiger fortsat. Dette inkluderer kun de direkte omkostninger ved ikke hjemmehørende invasive arter, og ikke de samfundsmæssige omkostninger.

Kommissionen vurderer, at selvom der vil være omkostninger ved implementeringen af denne forordning, så vil passivitet være dyrere på sigt. Kommissionen vurderer, at de nuværende omkostninger i de enkelte medlemslande vil skifte til en mere fokuseret og forebyggende indsats, og de forventede ekstra omkostninger vil være relativt små i forhold til fordelene ved at undgå en eksplosiv omkostningsstigning.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslagets statsfinansielle konsekvenser undersøges nærmere.

Erhvervsadministrative konsekvenser

De erhvervsadministrative konsekvenser undersøges nærmere.

Samfundsøkonomiske konsekvenser.

Forslagets samfundsøkonomiske konsekvenser undersøges nærmere.

Beskyttelsesniveau

Forslagets konsekvenser for beskyttelsesniveau undersøges nærmere.

6. Høring

Forslaget er sendt i høring den 16. september 2013 frem til den 14. oktober 2013. Sagen har endnu ikke været forelagt for miljøspecialudvalget.

7. Forhandlingssituationen

Forhandlingerne er indledt i Rådets arbejdsgruppe med en præsentation af forslaget 11. september 2013. Europa-Parlamentet har endnu ikke behandlet forslaget

8. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringens generelle holdning afventer præciseringen af forslaget og den nærmere undersøgelse af dets konsekvenser for Danmark.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt FEU.